

In memoriam

Géczy Olgára emlékezünk

(1940-2022)

„E kalandos életút fordulatain hol elámultam, hol meghatódtam, hol pedig mint egy mesehős, különös küzdelmeim mulattam, izgulva is érte, hogy megint sikerül-e felülkerekednie emberi butaságokon, a diktatúrák zord szabályain, mindenféle fafejűségen ötlettel, derűs ravaszsággal, rengeteg energiával és tetterővel.”

(Czigány György)

Kodály Zoltánnal először 15 évesen találkozott, amikor az osztály kórusát vezényelte a Tanítóképzőben. „Belőled még karmester is lehet” – mondta a Mester akkor.

„Nem vonzott a szólista pálya. A karmesterség igen. Mindig megkérdezik, hogyan jött ez az ötlet. Ezt nem kell megkérdezni, mert nem lehet megválaszolni. Adva volt a vágy, a kedv hozzá. Az adottság. Jött.” (Géczy Olga karmester és festőművész, Budapest, Hungarovox, 2020)

Kodály és Bartók tanítványaként egész életében fontosnak tartotta, hogy népszerűsítse a kortárs magyar zenét.

A Zeneakadémia Karvezetés szakán 1963-ban kitüntetéses diplomát szerzett. 1969-ben megalapította a Bartók Béla Zenekart. 1975. április 22-én a Financial Times *Mme. Geczy's Hungarian fantasy* címmel a Zenekar budapesti koncertjéről tudósít.

„Néhány hete magyarok százai gyűltek össze a Duna Hotelben egy ritka modern amerikai zenei koncertre Bernstein és Piston műveiből. A fő érdekesség abban lehet, hogy egy olyan országban, ahol mindent az állam irányít, egy magánzenekar adhatta ezt elő, és ez valószínűleg egyedülálló Kelet-Európában. Azt a magyarok sem értik igazán, hogy a 32 tagú Bartók Béla Zenekarnak hogyan sikerült a hálón átcsúsznia. Talán a kalandvágó-felfedező ízlés miatt, de még inkább a zenekar mögötti fő hajtóerő, a 35 éves Géczy Olga miatt, aki irányítja a zenekart, és saját kétszobás lakásában vezeti a próbákat.

A zenekar tíz éve indult, amikor Géczy kisasszony kecses alakjával, hirtelenszökeségével összeállította a zenekart iskolás gyerekekből, ahol éppen hivatásos kórusvezetőként dolgozott.

A zenekar a gyerekekkel együtt nőtt fel, és öt év múlva már felnőtt félprofikból állt.

Géczy Olga nagy ötlete az volt, hogy Bartók Béla özvegyétől megszerezte a névhasználatra az engedélyt. Azonban, mivel nem a hagyományos csatornákon keresztül emelkedett fel, mint a Filharmónia vagy más állami zenei szervezetek, így nem kapott hivatalos szponzorálást. Elhatározta azonban, hogy egyedül is továbbviszi a zenekart. Egyszerre húsz ember tud próbálni a lakásában.

Géczy kisasszonynak olyan hírneve van, hogy ma már Budapest vezető zenei alakjainak szolgálatára támaszkodhat, akik ingyen játszanak neki csak azért, hogy valami különlegeset adjanak elő, még ha ez nem is mozdítja elő zenei karrierjüket.”

1975-ben disszidált. Svájcban telepedett le. 1977-től a zürichi Akademische Orchester karmestere volt. Több fesztivált, mesterkurzust – és ismét –, zenekart is alapított.

„Egy alkalommal megismerkedtem Rosmarin Jaggival, aki nem más, mint Geyer Stefi lánya. Geyer Stefiről tudni illik, hogy kiváló hegedűművész volt, és Bartók neki szánta egyik hegedűversenyét. Rosmarin Jaggi örökölte anyja tehetségét, és maga is kiváló muzsikus lett.

Egy alkalommal megkérdezte, nincs-e szándékomban alapítani egy kamarazenekart, kizárólag női muzikusokból? Tetszett az ötlet, az első koncertmester Rosmarin lett. Hamar kialakult egy magas színvonalú profi kamarazenekar, Ensemble La Giola néven.

Műsorunkba szinte minden alkalommal felvettünk magyar kompozíciót is. Így például Lendvay Kamilló Magyar Rapszódiaját, amelynek a szólóját Perényi Eszter játszotta. Más alkalommal megrendeltem kompozíciókat. Egy zürichi költő szövegére Szokolay Sándor komponált háromtétéles művet *Leben – Natur – Liebe* címmel, szoprán szólóra vonószenekarral. Nagy sikerrel játszottuk Weiner Leó hárfá- és csellósólóra vonószenekarral írt szerzeményét. Az Ensemble La Giola nagy sikerrel koncertezett Svájcban és Ausztriában.” (*Géczy Olga karmester és festőművész, Budapest, Hungarovox, 2020*)

Géczy Olga az Európai Közösség Kultúrdíjában 1983-ban részesült.

„A díj átadása Zürichben volt, sikerült összeverbuválni a régi Bartók Béla Kamarazenekar tagjait, akik diplomáciai segítséggel kijöhettek Zürichbe. Talán egy hetet töltöttek kint, napi két próbánk volt. Mozart-programmal készültünk. A díjátadás után meghívtak minket Winterthurba és Luzernbe. Kiváló kritikát kaptunk, újabb meghívásokkal, de erre már nem került sor.” (*Géczy Olga karmester és festőművész, Budapest, Hungarovox, 2020*)

Férjhez ment, és 1984-től Kaliforniában élt. Zenei hivatása mellett festőként is alkotott. Miután hatvanévesen befejezte karmesteri pályáját, beiratkozott a Ventura College festészeti szakára. Számos kiállítása volt.

„Expresszív színvilágú képeit a zene ihlette, még pontosabban a vágy, hogy képeim formába öntse a zenét. ... Alkotásai tele vannak dinamizmussal, a formák úgy mozognak, hullámoznak, mintha csak a zene öltött volna testet általuk.” (*Prokopp Mária*)

2010-ben férjével hazaköltöztek a Zsámbék-közeli Tök faluba. A házuk Pajta-Galériájában *Kép-Zene-Szó* címmel gazdag kulturális élet folyt.

„Jó itt lenni, igen. Béke van és nyugalom. Ha kilépünk estefelé a kertbe, az ember meg-megáll egy pillanatra. Föltekint: nézi az égbolt végtelenjét.”

Festményeit díjazták Cannes-ban, Párizsban és Japánban, a Kobe Múzeumban.

Magyarországi kitüntetései: Artisjus-Díj és Magyar Arany Érdemkereszt (2020).

Géczy Olga a kiállításon